

Beslut

**efter kvalitetsgranskning av arbetet med att främja
ett positivt skolklimat vid Lilla Samskolan F-6, belägen
i Göteborgs kommun med Stiftelsen Göteborgs Högre
Samskola som huvudman**

Inledning

Skolinspektionen har med stöd av 26 kap. 19 och 20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning av Lilla Samskolan F-6. Syftet med denna kvalitetsgranskning är att granska arbetet med att främja ett positivt skolklimat och elevernas sociala samspel, med fokus på årskurserna 4-6. Detta omfattar hur rektorn arbetar strategiskt för att främja ett positivt skolklimat och hur lärare och annan skolpersonal arbetar med att främja ett positivt skolklimat.

Skolinspektionen gör en samlad bedömning utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen (se bil. 3). Skolinspektionen bedömer verksamhetens kvalitet i tre nivåer, hög kvalitet, hög kvalitet i flera delar och låg kvalitet. Om Skolinspektionen bedömer att ett utvecklingsarbete behövs för att höja verksamhetens kvalitet inom någon frågeställning anges ett eller flera utvecklingsområden. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då av huvudmannen.

Beslut

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Lilla Samskolan F-6 i följande utsträckning:

Rektorns strategiska arbete för att främja ett positivt skolklimat

Rektorn arbetar i hög utsträckning strategiskt för att främja ett positivt skolklimat.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

Lärares och annan skolpersonals arbete med att främja ett positivt skolklimat

Lärare och annan skolpersonal arbetar i hög utsträckning med att främja ett positivt skolklimat.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

Skolinspektionen avslutar härmed granskningen av Lilla Samskolan F-6.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan framgår vad som ligger till grund för Skolinspektionens bedömning inom respektive frågeställning.

Rektors strategiska arbete för att främja ett positivt skolklimat

Inom detta område granskas hur rektorn arbetar för att det ska finnas ett gemensamt arbete på skolövergripande nivå för att främja ett positivt skolklimat. Detta inkluderar även hur rektorn arbetar och tar ansvar för att lärare och annan personal på skolan utvecklar och förhåller sig till de gemensamma förhållningssätten.

Området inbegriper även att lärare och annan personal ska få vägledning, stöd och kompetensutveckling som möjliggör gemensamma förhållningssätt så att de kan omsätta dessa och verka för att främja ett positivt skolklimat.

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn arbetar i hög utsträckning strategiskt för att främja ett positivt skolklimat. Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektor, lärare, annan personal och elever, observationer samt inkommen dokumentation.

Gemensamt arbete på skolövergripande nivå

Genom ett strategiskt arbete tar rektorn ansvar för att skapa ett positivt skolklimat där hela skolan involveras. Rektorn ser till att arbetet med att förankra gemensamma värderingar och förhållningssätt är långsiktigt och strukturerat och utgår från det skolan valt att kalla *Samskolans vision*, vilken behandlar rubrikerna Pedagogik, Bemötande och Långsiktighet. Under rubriken Bemötande definieras att bemötande ska präglas av humanism och varsamhet vilket innebär att med värme och respekt fostra självständiga individer som värdesätter, respekterar och bejakar olikheter. För att förverkliga skolans vision finns Varsamplanen. I Varsamplanen definieras både visioner kring arbetet med skolans värdegrund och mål, men även ord som ansvar, självkänedom, empati, och social kompetens. För att sätta fokus på arbetet med Varsamplanen inleds varje läsår med en Varsamperiod där olika aktiviteter genomförs i både klasser, årskurser och för hela skolan. Efter det gemensamma arbetet med förhållningssättet i

början av läsåret övergår det i ett mer löpande arbete i klasserna. Skolans likabehandlingsplan är också ett dokument som anger riktningen för arbetet med trygghet och trivsel. I detta ingår att det i början av varje vårtermin genomförs en elevenkät med riktade frågor kring trygghet, trivsel och de sju diskrimineringsgrunderna. Utifrån resultatet sätts nya mål för likabehandlingsarbetet upp. Målen för innevarande år omfattar arbete med alla sju diskrimineringsgrunderna. Till varje mål kopplas aktiviteter som exempelvis rör hur skolan ska arbeta med personalens förståelse, organisering av undervisning och andra aktiviteter med hänsyn till respektive diskrimineringsgrund, samt att frågan ska belysas i undervisningen och i vissa fall lyftas på möten med vårdnadshavare. Rektorn har skapat en organisation för skolutveckling i form av ett pedagogiskt råd, som för närvarande driver ett arbete med fokus på relationsskapande undervisning och positiv feedback, men arbetet är inte begränsat till klassrummen, utan genomsyrar elevernas hela skoldag. För att tidigt skapa trygghet och trivsel för eleverna finns också ett program för introduktion för elever som ska börja i årskurs fyra. Redan under våren innan sker möten med vårdnadshavare och rektor och personal arbetar med att sätta samman klasser utifrån överlämningar av avlämnande personal. Vidare har rektorn sett till att skollokaler har anpassats för att öka trygghet och trivsel. Till exempel har platser för kläder i kapprum flyttats och omklädningsrum byggts om. Utifrån önskemål från elever i årskurs 6, finns också planer på att ordna ett rum där de kan få tillbringa vissa raster. För att skapa ett positivt klimat på raster finns ett rastvärdsschema som all inblandad personal efterlever. En lärare har i uppdrag att en dag i veckan organisera gemensamma rastaktiviteter som alla elever i mellanstadiet kan delta i. Vad som gäller på rasterna regleras i ett dokument som vänder sig både till rastvärdar och elever. I detta framgår vilka regler som gäller och varför dessa regler införts. Vidare ges elever och vårdnadshavare möjlighet till delaktighet i arbetet med skolklimatet genom olika typer av råd. För eleverna finns elevråd, miljøråd och kompisråd och vårdnadshavare deltar både i skolans styrelse och i skolans föräldraförening.

Rektorn tar aktivt ansvar för att skolan utvecklar gemensamma förhållningssätt som all skolpersonal tillämpar och förhåller sig till. Vid läsårets början har rektorn genomgångar om skolans förhållningssätt med hela personalstyrkan. Utöver arbetet med Varsamplanen arbetar rektorn systematiskt med lärarnas ledarskap, där relationsbygge är en viktig del. Det mesta av detta arbete sker i arbetslagen, även om personalen också träffas regelbundet i större konstellationer där diskussioner om exempelvis förhållningssätt kan föras. Kopplat till målen i likabehandlingsplanen anges även aktiviteter som ska genomföras under året där det bland annat ingår insatser för att skapa en samsyn i personalgruppen. Rektorn följer upp

arbetet i medarbetarsamtal och genom att delta i verksamheten. Rektorn återkopplar till personalen och vidtar åtgärder på individnivå om någon personal behöver extra stöttning i arbetet med att skapa ett positivt skolklimat.

Vägledning, stöd och kompetensutveckling

Rektorn ser till att all personal ges vägledning, stöd och relevant kompetensutveckling för att främja ett positivt skolklimat. Alla som anställs på skolan får av rektorn och kolleger en introduktion till skolans vision och värdegrund genom ett "on-boarding"-program. Personal som anställs som elevstöd får handledning av kurator eller klasslärare. I detta ingår bland annat en introduktion till lågaffektivt bemötande. I utvecklingsarbetet kring relationellt ledarskap har fortbildning av personalen ingått, bland annat har personalen deltagit i en föreläsning och i workshops. De har läst litteratur i ämnet och fått besök av författare som skrivit om ledarskap och relationell pedagogik. I arbetslagen genomförs dilemma-handledning av skolans kurator. Rektorn har även genomfört en utbildningsinsats för personalen kring elever med neuropsykiatriska funktionsvariationer och andra elever som upplever utmaningar i skolmiljön.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

Lärares och annan skolpersonals arbete med att främja ett positivt skolklimat

Inom detta område granskas lärares och annan skolpersonals arbete med att eleverna ska trivas och vara trygga i skolmiljön, under hela skoldagen. Det innefattar hur lärare och personal arbetar relationsfrämjande och i sitt ledarskap agerar tydligt och samtidigt varmt, omtänksamt och stöttande. Området inkluderar även hur personalen arbetar för att eleverna ska involveras så att de ges möjlighet att utveckla sin förståelse för vad ett positivt skolklimat innebär. Härtill granskas om det sker ett arbete, med gemensamma arbetssätt och aktiviteter, som utvecklar skolklimatet.

Skolinspektionen bedömer följande: Lärare och annan skolpersonal arbetar i hög utsträckning med att främja ett positivt skolklimat. Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektor, lärare, annan personal och elever, observationer av skolmiljön samt inkommen dokumentation.

Ledarskap och relationsarbete

Lärare och annan skolpersonal utövar ett tydligt och samtidigt omtänksamt och stöttande ledarskap i syfte att främja ett positivt skolklimat och positiva relationer under skoldagen. All personal bemöter eleverna vänligt och är måna om att agera som förebilder för eleverna. Detta innebär att de bland annat på ett medvetet sätt modellerar beteenden för eleverna, både i relation till eleverna och till varandra. Eleverna upplever att personalen är närvarande, vänliga och rättvisa. När skoldagen börjar finns alltid någon i skolledningen på plats för att hälsa eleverna välkomna redan ute på trottoaren, både för att skapa relationer med elever och vårdnadshavare och för att i viss mån kunna stämma av elevernas mående. I korridorer och gemensamma utrymmen hälsar alla på varandra och håller en vänlig ton. Genom skolans arbete med Varsamplanen är personal och elever måna om skolans miljö och om varandra. Detta tar sig exempelvis uttryck i att ömtåliga utställningar kan stå i gemensamma utrymmen utan att bli förstörda och att elever vänligt rättar andra elever som använder svordomar. De vuxna som är ute på rasterna interagerar med eleverna och interaktionen präglas av vänlighet och skämtsamhet.

Det finns flera tydliga strategier och arbetssätt för att involvera eleverna i arbetet med att skapa ett positivt skolklimat. I skolans klassråd, elevråd och kompisråd lyfts återkommande frågor om hur man ska behandla varandra på skolan, och i kompisrådet får eleverna också möjlighet att reflektera över resultaten på skolans trivsel- och trygghetsenkät och vilka eventuella åtgärder som behöver vidtas för att öka trivseln. I arbetet med Varsamplanen ingår att eleverna får träna på att bli medvetna och ta ställning i olika frågor. Lärare ger då även eleverna verktyg för samarbete och för hur man uppmuntrar och tar hand om varandra som elever så att alla får en fin skolgång. Detta kan ske genom exempelvis rollspel och fyrahörnsövningar. Eleverna får också på olika sätt träna empati, bland annat genom att de läser texter som handlar om unga människor i olika typer av svårigheter och tillsammans reflekterar över innehållet.

Personalen arbetar medvetet utifrån skolans gemensamma förhållningssätt för att främja positiva relationer och skapa ett positivt skolklimat. Skolans arbets- och förhållningssätt är väl kända bland personalen och det finns en samsyn kring hur all personal ska arbeta relationellt med eleverna. Mentorerna åter med eleverna och flera tar tillvara denna stund för att tillsammans med eleverna planera den efterföljande rasten i syfte att försäkra sig om att eleverna har något att göra och någon att vara med. På skolan finns två litet större skolgårdar och en mängd mindre utrymmen, detta till trots upplever elever att det alltid finns personal närvarande och tillgänglig och att det ytterst sällan uppstår konflikter. På rasterna är personal närvarande, både de som är rastvärdar och har västar som gör

dem lätta att hitta, men även annan personal. Redan inför årskurs 4 får nya elever dessutom gemensamt lära känna skolans miljöer en dag när inga andra elever är på skolan. För att skapa ett positivt skolklimat och en känsla av gemenskap och samhörighet arbetar man på skolan sedan lång tid tillbaka också med olika årligen återkommande traditioner. Tanken med dessa är att eleverna ska lära känna varandra och att personal och elever ska prata om skolans värdegrund. Exempel på sådana traditioner är Lussefesten där eleverna dansar folkdanser och Vårsångerna, där vårdnadshavare, elever och anställda sjunger in våren tillsammans på Valborgsmässoaftonen. På skolan arbetar man också medvetet och kontinuerligt med andra aktiviteter som syftar till att skapa ett positivt skolklimat, bland annat genom Varsamveckorna och fadderverksamhet där äldre elever vägleder och visar nya elever till rätta på skolan. Det finns även så kallade SAM-dagar där eleverna väljer bland en mängd aktiviteter, vilka sedan genomförs i årskursblandade grupper. Utöver detta finns återkommande aktiviteter vilka syftar både till att skapa samhörighet och att arbeta för de värden skolan står för, som miljövård och solidaritet. Elever i årskurs 6 genomför exempelvis en musikfestival som framförs för vårdnadshavare och övriga elever. FN-dagen högtidlighålls på olika sätt, bland annat genom fredståg tillsammans med högstadiets elever. Vissa dagar genomför elever och personal också städning och vård av skolans miljöer.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

På Skolinspektionens vägnar

X Anna Johansson

Beslutsfattare
Signerat av: Anna Johansson

X Anna Sundman Marknäs

Föredragande
Signerat av: Anna Sundman Marknäs

I handläggningen av ärendet har även utredare Lena Osvaldsson deltagit.

Bilaga 1: Författningsstöd

Skollag (2010:800)

Av 1 kap. 3 § skollagen framgår att i denna lag avses med

- **undervisning:** processer som på lektioner eller vid andra lärtillfällen leds av lärare eller förskollärare mot mål som anges i förordningar och andra författningar som ansluter till denna lag och som syftar till utveckling och lärande genom att barn eller elever inhämtar och utvecklar kunskaper och värden, och

- **utbildning:** verksamhet som bedrivs av en huvudman enligt denna lag inom vilken barn eller elever deltar i undervisning och andra aktiviteter.

Av 1 kap. 4 § skollagen framgår att utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Utbildningen ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.

Av 1 kap. 5 § skollagen framgår bland annat att utbildningen ska utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor. Var och en som verkar inom utbildningen ska främja de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla former av kränkande behandling.

Av 5 kap. 3 § 1 st. skollagen framgår att alla elever ska tillförsäkras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet och undervisningen av studiero. Med studiero avses att det finns goda förutsättningar för eleverna att koncentrera sig på undervisningen. Huvudmannen ska säkerställa att det på skolenheten bedrivs ett förebyggande arbete som syftar till att skapa trygghet och studiero.

Enligt förarbetena till skollagen främjas trygghet, liksom studiero, av tillitsfulla relationer, samsyn bland personalen, ett systematiskt arbete och en hög delaktighet av eleverna. Det är viktigt att arbetet för trygghet sker på ett skolövergripande sätt och att skolans personal har ett gemensamt förhållningssätt samt att det inte bedrivs avskilt från undervisningen och utan tillräcklig koppling till elevers vardag. Det förebyggande arbetet omfattar ett aktivt arbete med att främja de normer och värden som ska präglade utbildningen, bland annat alla människors lika värde och respekt för

andra människors egenvärde samt jämställdhet (prop. 2021/22:160 s. 41 och 229).

Av 2 kap. 8 § skollagen framgår att huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i denna lag, föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar.

Av 2 kap. 10 § skollagen framgår bland annat att rektorn beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov. Rektorn fattar i övrigt de beslut och har det ansvar som framgår av särskilda föreskrifter i denna lag eller andra författningar.

Av 2 kap. 34 § skollagen framgår bland annat att huvudmannen ska se till att personalen som har hand om utbildningen i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för enligt denna lag ges möjligheter till kompetensutveckling.

Läroplan för grundskolan (Lgr22 [SKOLFS 2010:37])

Av grundskolans läroplan (Lgr 22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, förståelse och medmänsklighet) framgår att ingen i skolan ska utsättas för diskriminering som har samband med kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, könsöverskridande identitet eller uttryck, sexuell läggning, ålder eller funktionsnedsättning eller för annan kränkande behandling. Alla sådana tendenser ska aktivt motverkas. Intolerans, förtryck och våld, till exempel rasism, sexism och hedersrelaterat våld och förtryck, ska förebyggas och bemötas med kunskap och aktiva insatser. Dessutom ska eleven enligt grundskolans läroplan ((Lgr 22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, god miljö för utveckling och lärande) möta respekt för sin person och sitt arbete. Skolan ska sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet och vilja och lust att lära. Strävan ska vara att skapa de bästa betingelserna för elevernas bildning, tänkande och kunskapsutveckling och även om personlig trygghet och självkänsla grundläggs i hemmet har skolan en viktig roll. Eleverna ska få kännedom om hur de kan få hjälp om de upplever otrygghet i eller utanför skolan. Verksamheten ska präglas av omsorg om den enskilda elevens hälsa, välbefinnande och utveckling.

Vidare framgår det av läroplanen (Lgr 22, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande) att alla som arbetar i skolan ska främja elevernas förmåga och vilja till ansvar och inflytande över den sociala, kulturella och fysiska skolmiljön. Skolans mål är att varje elev visar respekt för och hänsyn mot skolans personal och andra elever som en del av det gemensamma ansvaret för arbetsmiljön på skolan.

Bilaga 2: Granskningens genomförande

Bakgrundsuppgifter

Granskningen genomförs i 30 skolor runt om i landet med inriktning på årskurserna 4-6, i urvalet ingår såväl enskilda som kommunala huvudmän. Lilla Samskolan F-6 med Stiftelsen Göteborgs Högre Samskola som huvudman ingår i granskningen. Skolinspektionen besökte Lilla Samskolan F-6 den 25 april 2026 och genomförde en digital intervju med rektorn den 27 april. Besöket genomfördes av utredarna Anna Sundman Marknäs och Lena Osvaldsson.

Lilla Samskolan F-6 är en F-6 skola belägen i Göteborgs kommun. Mellanstadiet består av nio ålderhomogena klasser fördelat på tre paralleller i årskurs 4-6. Vid Skolinspektionens besök hade mellanstadiet 233 elever, med en jämn fördelning av pojkar och flickor. Varje klass har en klasslärare som har mentorskap för samtliga elever i klassen. Årskurs 6 har viss undervisning på stora Samskolans högstadium.

Underlag för bedömning

Underlaget i detta beslut utgörs av:

- 60 minuter observationer i skolmiljön
- Två gruppintervjuer med elever
- Två gruppintervjuer med lärare och annan skolpersonal
- En intervju med rektor
- Dokument som begärts in från huvudmannen
- Officiell statistik som finns att tillgå om den aktuella skolenheten/huvudmannen.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från besöket för att ges en möjlighet att yttra sig över den.

De samlade iakttagelserna från alla skolor som har ingått i granskningen kommer att presenteras i en övergripande rapport. Rapporten är planerad att publiceras höstterminen 2026.

Bilaga 3: Granskningens utgångspunkter

Granskningens huvudsakliga fokus riktar in sig mot arbetet för ett positivt skolklimat under skoldagen och på årskurserna 4-6. Ett positivt skolklimat innefattar bland annat positiva, omtänksamma och stöttande relationer mellan elever och mellan skolpersonal och elever. Detta för att eleverna ska uppleva skola som en trygg, säker och respektfull plats, samt att eleverna uppskattar och känner en samhörighet med skolan. I granskningen är fokus på skolornas främjande arbete. Det främjande arbetet hänger dock så nära ihop med det förebyggande att de är svåra att skilja åt. Med skolklimat avses utbildningen i sin helhet, det vill säga allt som sker under skoldagen inom verksamheten. Arbetet behöver inkludera hela skolan med både de faktiska platser som finns i skolmiljön och alla individer på skolan, som rektor och all skolpersonal. Det huvudsakliga fokuset i granskningen riktas mot hur man arbetar med att främja ett positivt skolklimat och elevernas sociala samspel utanför undervisningstiden och inte specifikt i skolämnen under skoldagen. Hur lärare och annan skolpersonal arbetar med klasserna, elevgrupper och klassklimat är ändå en så pass central del i skolornas arbete för att skapa trivsel och trygghet att det inte går att avgränsa bort helt. Även elevers perspektiv, hur elever involveras i relationsarbetet och hur de stärks i sin förmåga att verka för ett positivt skolklimat är en del av granskningen.

Granskningen syfte

Syftet är att granska kvaliteten i skolors arbete med att främja ett positivt skolklimat och elevernas sociala samspel där hela skolan involveras i arbetet. Skolans arbete granskas i förhållande till Skolinspektionens kvalitetskriterier. För att uppfylla granskningens syfte ska följande frågeställningar besvaras:

- 1. I vilken utsträckning arbetar lärare och annan skolpersonal med att främja ett positivt skolklimat?*
- 2. I vilken utsträckning arbetar rektorn strategiskt för att främja ett positivt skolklimat?*

Kvalitetskriterier

Ledarskap och relationsarbete

Lärare och annan skolpersonal utövar ett tydligt och samtidigt varmt, omtänksamt och stöttande ledarskap i syfte att främja ett positivt skolklimat och positiva relationer under skoldagen; mellan elever och elever samt mellan elever och lärare och annan skolpersonal.

Arbetet präglas av att det finns tydliga strategier och arbetssätt för hur eleverna ska involveras.

Lärare och annan skolpersonal är väl förtrogna med skolans gemensamma förhållningssätt och arbetar medvetet utifrån dessa för att främja ett positivt skolklimat och positiva relationer; mellan elever och elever samt mellan elever och lärare och annan skolpersonal.

Gemensamt arbete på skolövergripande nivå

Rektorn ansvarar för att, genom ett strategiskt arbete, skapa ett positivt skolklimat där hela skolan involveras.

Rektorn tar aktivt ansvar för att skolan utvecklar gemensamma förhållningssätt, som all skolpersonal tillämpar och förhåller sig till.

Vägledning, stöd och kompetensutveckling

Lärare och annan skolpersonal ges vägledning, stöd och kompetensutveckling som möjliggör gemensamma förhållningssätt i arbetet med att främja ett positivt skolklimat.